

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 134/2020-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. apríla 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľky Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Šrobárova 2, Košice, IČO 00 397 768, zastúpenej advokátskou kanceláriou Sýkora – advokátska kancelária, s. r. o., Zoborská 13, Košice, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Matej Sýkora, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 a 2 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 6 S 202/2017-98 z 15. marca 2018 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Sžfk 33/2018 z 31. januára 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutých rozhodnutí a s'ťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. apríla 2019 doručená ústavná s'ťažnosť Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Šrobárova 2, Košice, IČO 00 397 768 (ďalej len „s'ťažovateľka“), ktorou namieta porušenie základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 a 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 6 S 202/2017 z 15. marca 2018 (ďalej len „napadnuté uznesenie krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Sžfk 33/2018 z 31. januára 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“).

2. Ústavná s'ťažnosť s'ťažovateľky je vedená pod sp. zn. Rvp 709/2019 a v súlade s čl. X bodom 5 písm. b) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 v znení dodatku č. 1 schváleného 16. októbra 2019 bola náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov prerozdelená a 17. októbra 2019 pridelená sudcovi spravodajcovi Rastislavovi Kaššákovi.

3. Podľa čl. II bodu 5 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky schváleného na zasadnutí pléna ústavného súdu konaného 4. decembra 2019 na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 (ďalej len „rozvrh práce“) je na konanie vo veciach patriacich do pôsobnosti senátov ústavného súdu v jednotlivých prípadoch príslušný ten senát ústavného súdu, ktorého členom je sudca spravodajca, ktorému bola vec pridelená. V súlade s čl. II bodom 3 písm. a) rozvrhu práce pri predkladaní pridelených vecí do senátu sudcom spravodajcom Rastislavom Kaššákom pracuje prvý senát ústavného súdu

v zložení Jana Baricová, predsedníčka senátu, Rastislav Kaššák a Miloš Maďar. Ústavnú sťažnosť sťažovateľky preto predbežne prerokoval senát v zložení uvedenom v záhlaví tohto rozhodnutia.

4. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka s cieľom zabezpečiť realizáciu projektu „*Probiotické mikroorganizmy a bioaktívne látky naturálneho pôvodu pre zdravšiu populáciu Slovenska (PROBIO)*“, kód ITMS: 26220220104 (ďalej len „projekt“) uzatvorila 22. septembra 2010 s Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, Stromová 1, Bratislava (ďalej len „ministerstvo“), zastúpeným Výskumnou agentúrou, Sliachska 1, Bratislava (ďalej len „agentúra“), ako sprostredkovateľským orgánom ministerstva ako riadiaceho orgánu zmluvu o poskytnutí nenávratného finančného príspevku, na základe ktorej bol sťažovateľke schválený nenávratný finančný príspevok v sume 873 715,47 € na účely realizácie projektu. Zmluva bola uzatvorená v zmysle ustanovenia § 15 ods. 1 zákona č. 528/2008 Z. z. o pomoci a podpore poskytovanej z fondov Európskeho spoločenstva v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 528/2008 Z. z.“), a to po tom, ako bola sťažovateľke rozhodnutím schválená žiadosť o poskytnutie nenávratného finančného príspevku.

5. Správnou žalobou doručenou krajskému súdu 20. novembra 2017 sa sťažovateľka domáhala preskúmania zákonnosti podania označeného ako VEC: Správa o zistenej nezrovnalosti a Žiadosť o vrátenie finančných prostriedkov projektu 26220220104, č. spisu P 1166/2017-073, č. záznamu: A 7533/2017-072 z 12. septembra 2017 (ďalej len „podanie“), správ o zistenej nezrovnalosti č. N21700738/S01, N21700739/S07, N21700740/S01 z 11. septembra 2017 (ďalej len „správy o zistenej nezrovnalosti“) a žiadostí o vrátenie finančných prostriedkov č. 26220220104/Z08, 26220220104/Z09, 26220220104/Z10 z 11. septembra 2017 (ďalej len „žiadosti o vrátenie finančných prostriedkov“) vydaných agentúrou po vykonaní opätovnej administratívnej kontroly verejného obstarávania.

6. Krajský súd napadnutým uznesením žalobu sťažovateľky v celom rozsahu odmietol ako neprípustnú podľa § 98 ods. 1 písm. g) zákona č. 162/2015 Z. z. Správny

súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „SSP“), pretože správy o zistenej nezrovnalosti ani žiadosti o vrátenie finančných prostriedkov *„samé o sebe nepredstavujú zásah do práv a právom chránených záujmov sťažovateľky, keďže nie sú konečným rozhodnutím správneho orgánu - individuálnym správnym aktom o právach a povinnostiach sťažovateľky, ale iba opatrením predbežnej povahy. Z uvedených dôvodov dospel krajský súd k záveru, že tieto akty nepodliehajú súdnemu prieskumu v správnom súdnictve.“*

7. Proti napadnutému uzneseniu krajského súdu sťažovateľka podala kasačnú sťažnosť, ktorú najvyšší súd napadnutým uznesením zamietol, taktiež zamietol aj návrh na priznanie odkladného účinku kasačnej sťažnosti a účastníkom nepriznal nárok na náhradu trov kasačného konania. Najvyšší súd sa s poukazom na svoje predchádzajúce rozhodnutia v celom rozsahu stotožnil s právnym názorom krajského súdu, že podanie, správy o zistenej nezrovnalosti a ani žiadosti o vrátenie finančných prostriedkov nepodliehajú súdnemu prieskumu v správnom súdnictve, pretože samy osebe nepredstavujú zásah do práv a právom chránených záujmov kontrolovaného subjektu.

8. Podľa názoru sťažovateľky došlo napadnutými uzneseniami krajského súdu a najvyššieho súdu k porušeniu ňou označených práv podľa ústavy, listiny, dohovoru a dodatkového dohovoru z dôvodu, že *„pre odmietnutie žaloby a zamietnutie kasačnej sťažnosti neboli v prejednávanej veci zjavne splnené zákonné podmienky, čím bolo sťažovateľke odňaté právo na spravodlivý proces vrátane práva na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1, ods. 2 Ústavy. Uvedenými rozhodnutiami bez meritórneho prejednanie veci oba konajúce súdy odňali sťažovateľke možnosť konať pred súdom a svoje rozhodnutie založili na nesprávnom právnom posúdení veci.“* Napadnuté uznesenia všeobecných súdov sťažovateľka považovala za nedostatočne odôvodnené, rozporné a nepreskúmateľné a ich závery označila za arbitrárne.

9. Všeobecné súdy podľa názoru sťažovateľky založili svoje rozhodnutia na nesprávnom a neudržateľnom výklade, podľa ktorého nemôžu byť správy o zistenej nezrovnalosti ani žiadosti o vrátenie finančných prostriedkov spôsobilým predmetom preskúmania v správnom súdnictve. Sťažovateľka, citujúc § 27a zákona č. 528/2008 Z. z.,

zastáva názor, že tieto akty sú nepochybne „*individuálnymi správnymi aktmi – rozhodnutiami resp. opatreniami, ktoré sa bezprostredne dotýkajú a zasahujú do práv a právom chránených záujmov sťažovateľa, na ich základe môže byť sťažovateľ ukrátený na svojich právach a právom chránených záujmoch*“.

10. Sťažovateľka ďalej tvrdí, že týmito aktmi a postupom, ktorý predchádzal ich vydaniu, bola priamo ukrátená na svojich právach, pretože jej ukladajú povinnosť vrátiť časť nenávratného finančného príspevku v rozpore s rozhodnutím o schválení príspevku a so zmluvou o poskytnutí príspevku. Právo sťažovateľky je týmito aktmi priamo dotknuté tiež tým, že v prípade, ak sťažovateľka na ich základe nevráti poskytnutý finančný príspevok alebo jeho časť, riadiaci orgán v zmysle § 27a ods. 5 zákona č. 528/2008 Z. z. obligatórne rozhodne o vrátení až jeden a pol násobku (150 %) sumy uvedenej v týchto aktoch, pričom takéto právoplatné rozhodnutie by sa stalo exekučným titulom, na základe ktorého by bolo možné začať exekučné konanie proti sťažovateľke.

11. V ďalšej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľka poukazuje na právne závery vyslovené najvyšším súdom v uznesení sp. zn. 5 Sžf 26/2014 z 28. apríla 2016, v ktorom najvyšší súd konštatoval, že správne akty, na základe ktorých je prijímateľovi nenávratného finančného príspevku určená povinnosť vrátiť časť finančného príspevku na základe zákona č. 528/2008 Z. z., sú spôsobilým predmetom prieskumu v správnom súdnictve.

12. Sťažovateľka súčasne zdôrazňuje, že pri absencii súdneho prieskumu týchto napádaných správnych aktov vzniká priestor pre ľubovôľu zo strany poskytovateľa dotácie, čo vytvára zároveň priestor aj pre absenciu právnej istoty na strane prijímateľa nenávratného finančného príspevku.

13. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jej ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie vo veci samej nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, ods. 2 Ústavy a podľa čl. 36 ods. 1, ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1

Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, právo na ochranu vlastníctva zaručené čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Sžfk 33/2018 zo dňa 31.01.2019 a uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 6S 202/2017-98 zo dňa 15.03.2018 porušené boli.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Sžfk/33/2018 zo dňa 31.01.2019 a uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 6S/202/2017-98 zo dňa 15.03.2018 zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky a Krajský súd v Bratislave sú povinní spoločne a nerozdielne nahradiť sťažovateľovi trovy konania vo výške 415,51 EUR do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu k rukám právneho zástupcu sťažovateľa.“

14. Sťažovateľka súčasne navrhuje, aby ústavný súd odložil vykonateľnosť napadnutého uznesenia krajského súdu a napadnutého uznesenia najvyššieho súdu až do právoplatného rozhodnutia ústavného súdu o ústavnej sťažnosti sťažovateľky.

II.

Relevantná právna úprava a judikatúrne východiská ústavného súdu

15. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

16. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

17. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom

je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

18. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

19. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

20. Podľa čl. 20 ods. 1 prvej vety ústavy každý má právo vlastniť majetok.

21. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

22. Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

23. Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

24. Podľa čl. 36 ods. 2 listiny kto tvrdí, že bol ukrátený na svojich právach rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takého rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nemožno vylúčiť preskúmavanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd podľa listiny.

25. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

26. Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

27. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru opakovane judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07). K rovnakému záveru možno dospieť aj v súvislosti s namietaným porušením čl. 36 ods. 1 listiny, ktorý svojím obsahom zodpovedá zneniu čl. 46 ods. 1 ústavy.

III.

Právne posúdenie ústavným súdom

28. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľky je namietané porušenie jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, čl. 36 ods. 1 a 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a podľa čl. 1 dodatkového protokolu rozhodnutiami krajského súdu a najvyššieho súdu, ktoré podľa názoru sťažovateľky nezákonne a neodôvodnene vylúčili zo súdneho prieskumu v správnom súdnictve správne akty vydané

agentúrou ako sprostredkovateľským orgánom ministerstva (podanie, správy o zistených nezrovnalostiach, žiadosti o vrátenie finančných prostriedkov).

III.1 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 1, 46 ods. 1 a 2 ústavy, čl. 36 ods. 1 a 2 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým uznesením krajského súdu

29. V súvislosti s namietaným porušením označených práv sťažovateľky vydaním napadnutého uznesenia krajského súdu ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého má sťažovateľ právo domáhať sa ochrany základného práva pred ústavným súdom iba v prípade, ak mu túto ochranu nemôže poskytnúť iný súd.

30. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a uplatní sa až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť (a aj domáhal) využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto ústavnú sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07). Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o ústavnej sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

31. Podľa § 29 SSP je konanie na správnych súdoch jednoinštančné, ak tento zákon neustanovuje inak. Podľa § 438 ods. 1 SSP je však kasačnou sťažnosťou, ktorá predstavuje mimoriadny opravný prostriedok, možné napadnúť právoplatné rozhodnutie krajského súdu.

32. V danom prípade teda sťažovateľka mala k dispozícii opravný prostriedok (kasačnú sťažnosť) poskytnutý zákonom na ochranu jej základných práv, ktorý aj využila. Najvyšší súd o podanej kasačnej sťažnosti sťažovateľky meritórne rozhodol napadnutým uznesením, čo vylučuje právomoc ústavného súdu na preskúmanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu.

33. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju stabilizovanú judikatúru, v zmysle ktorej ústavný súd nie je oprávnený poskytovať ochranu ústavnosti vo veciach, v ktorých sa sťažovateľ mohol domôcť ochrany v konaní pred všeobecným súdom vlastnými, dovolenými a zákonom ustanovenými procesnými úkonmi (I. ÚS 161/02, I. ÚS 79/07).

34. Z uvedených dôvodov ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky v časti smerujúcej proti napadnutému uzneseniu krajského súdu z dôvodu nedostatku svojej právomoci podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde.

III.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 1, 46 ods. 1 a 2 ústavy, čl. 36 ods. 1 a 2 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým uznesením najvyššieho súdu

35. Podľa § 56 zákona o ústavnom súde je úlohou ústavného súdu v rámci predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená.

36. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu na začatie konania pritom možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím alebo iným označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú možno považovať ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol

posúdiť po jej prijatí na ďalšie konania (I. ÚS 66/98, III. ÚS 168/05, IV. ÚS 136/05, I. ÚS 453/2011). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08, I. ÚS 165/2015).

37. Ešte pred tým, ako ústavný súd pristúpi k posúdeniu podstatnej argumentácie sťažovateľky uvedenej v ústavnej sťažnosti, považuje za potrebné zdôrazniť, že je nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy), ktorý stojí mimo sústavu všeobecných súdov, a preto ho nemožno považovať za ďalšiu „superrevíziu“ inštanciu v systéme justície. Z tohto dôvodu ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať, či bol v konaní pred všeobecnými súdmi náležite zistený skutkový stav a aké právne závery z tohto zisteného skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonov všeobecnými súdmi s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

38. Pri preskúmaní ústavnej sťažnosti ústavný súd zistil, že sťažovateľka sa na neho opakovane obrátila so skutkovo a právne takmer identickými ústavnými sťažnosťami, o ktorých už ústavný súd viackrát rozhodol a formuloval k nim jednoznačné právne závery (pozri m. m. III. ÚS 33/2018, II. ÚS 395/2018, IV. ÚS 563/2018, II. ÚS 568/2018, IV. ÚS 655/2018, IV. ÚS 45/2019, III. ÚS 46/2019, IV. ÚS 52/2019, I. ÚS 244/2019, I. ÚS 326/2019). Ani v predmetnej veci ústavný súd nemohol dospieť k inému právnemu záveru, k akému dospel vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach, pretože sťažovateľka

ani v tomto prípade neobhájila svoje tvrdenie o porušení jej práva na spravodlivé súdne konanie vrátane práva na prístup k súdu.

39. V posudzovanej veci sťažovateľka považuje napadnuté uznesenie najvyššieho súdu za nepreskúmateľné a arbitrárne a za neudržateľný označuje právny názor najvyššieho súdu v ňom prezentovaný, podľa ktorého podanie, žiadosti o vrátenie finančných prostriedkov a správy o zistených nezrovnalostiach nepodliehajú súdnemu prieskumu v správnom súdnictve, pretože samy osebe nepredstavujú zásah do práv a právom chránených záujmov sťažovateľky.

40. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na § 14 ods. 18 zákona č. 528/2008 Z. z., na ktorý odkazuje aj najvyšší súd vo svojom napadnutom uznesení a podľa ktorého rozhodnutia vydané v konaní podľa tejto časti zákona (druhá časť zákona č. 528/2008 Z. z., do ktorej spadá aj § 27a, na základe ktorého bola vypracovaná správa a žiadosť, pozn.) nie sú preskúmateľné správnym súdom [v zákone odkaz na § 7 písm. h) SSP, podľa ktorého správne súdy nepreskúmajú rozhodnutia, opatrenia, rozkazy, nariadenia, príkazy a pokyny, personálne rozkazy a disciplinárne rozkazy orgánov verejnej správy, ktorých preskúmanie vylučuje osobitný predpis]. Uvedené znenie zákona priamo vylučuje preskúmateľnosť rozhodnutí vydaných podľa druhej časti zákona č. 528/2008 Z. z. správnym súdom, a teda predstavuje zákonný rámec na vyslovenie právneho názoru vyjadreného najvyšším súdom v napadnutom uznesení, v zmysle ktorého predmetné správne akty (podanie, správy o zistených nezrovnalostiach a žiadosti o vrátenie finančného príspevku) nie sú preskúmateľné súdom v rámci správneho súdnictva.

41. Najvyšší súd vyhodnotil podanie, správy o zistených nezrovnalostiach, ako aj žiadosti o vrátenie finančných prostriedkov ako podkladové rozhodnutia, ktoré majú predbežnú povahu vzhľadom na postup upravený v § 27a zákona č. 528/2008 Z. z., a preto dospel k záveru o predčasnom podaní správnej žaloby v čase ich vypracovania a odoslania. V relevantnej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia (bod 32) uviedol, že *„ku dňu podania žaloby neexistuje právoplatné správne rozhodnutie o vrátení finančných prostriedkov podľa § 27a ods. 5 zákona o pomoci a podpore. Povinnosť sťažovateľa vrátiť*

finančné prostriedky vznikne až na základe takéhoto právoplatného rozhodnutia, ktoré už bude spôsobilé zasiahnuť do subjektívnych práv sťažovateľa, a až vtedy bude preskúmateľné v rámci správneho súdnictva.“.

42. Povinnosť sťažovateľky vrátiť finančné prostriedky ministerstvu vznikne teda až na základe právoplatného rozhodnutia orgánu verejnej správy, ktoré bude spôsobilé zasiahnuť do subjektívnych práv sťažovateľky a až vtedy bude preskúmateľné v rámci správneho súdnictva. Inými slovami, súdnej ochrany sa sťažovateľka bude môcť dovoliavať až proti prípadnému rozhodnutiu o povinnosti vrátiť poskytnuté finančné prostriedky alebo ich časť. Najvyšší súd v tejto súvislosti zdôraznil, že „v prípade, ak na základe podanej žiadosti sťažovateľka nevráti poskytnuté finančné prostriedky, následne žalovaný v 1. rade (ministerstvo pozn. ústavného súdu) v zmysle zákona začne správne konanie, výsledkom ktorého bude rozhodnutie o uložení povinnosti vrátiť finančné prostriedky, ktoré bude po vyčerpaní opravného prostriedku v zmysle zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) podliehať súdnemu prieskumu správnym súdom, a ktoré bude aj materiálne vykonateľné. Rovnako vo vzťahu k prípadnej povinnosti vrátiť jeden a pol násobok sumy uvedenej vo výzve, ktorú môže uložiť iba žalovaný v 1. rade vydaním rozhodnutia, a až toto rozhodnutie môže byť následne preskúmané, či nezasiahlo do práv sťažovateľky.“.

43. Na základe uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu obsahuje dostatok skutkových a právnych záverov, pričom ústavný súd nezistil, že by tieto závery najvyššieho súdu boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené, ako to tvrdí sťažovateľka, a nevyplýva z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu.

44. Z ústavnoprávneho hľadiska preto niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybovali závery napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, pretože sú dostatočne a presvedčivo odôvodnené. Len samotná skutočnosť, že všeobecné súdy vo svojich rozhodnutiach dospeli k právnym názorom, s ktorými sa sťažovateľka nestotožňuje, sama osebe nezakladá dôvodnosť jej ústavnej sťažnosti. Aj zo stabilizovanej judikatúry ústavného súdu vyplýva,

že základné právo na súdnu ochranu nemožno stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom strán sporu, vrátane ich dôvodov a námietok (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010).

45. Vo vzťahu k námietke sťažovateľky, že najvyšší súd uznesením sp. zn. 5 Sžf 26/2014 z 28. apríla 2016 rozhodol odchylným spôsobom, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka v návrhu na začatie konanie ani len netvrdila (a už vôbec nepreukázala), že by bola účastníčkou uvedeného súdneho konania. Uvedené uznesenie najvyššieho súdu vzhľadom na absenciu návrhu na začatie konania predmetom ústavného prieskumu nebolo, preto ústavný súd nevidí žiaden dôvod, aby sa k záverom v ňom obsiahnutým vyjadroval.

46. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na to, že podľa § 8 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“) najvyšší súd dbá o jednotný výklad a jednotné používanie zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov vlastnou rozhodovacou činnosťou a tým, že prijíma stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov a zverejňuje právoplatné súdne rozhodnutia zásadného významu v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Zákonnou podmienkou využitia tejto právomoci najvyššieho súdu je zistenie, že došlo k výkladovým rozdielnostiam v právoplatných rozhodnutiach senátov toho istého kolégia. Cez túto podmienku zjednocovacia právomoc kolégií najvyššieho súdu prirodzene naplňa stabilne judikovanú požiadavku ústavného súdu, podľa ktorej k imanentným znakom právneho štátu patrí neodmysliteľne aj princíp právnej istoty (napr. PL. ÚS 36/95), ktorého súčasťou je tiež požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď (napr. I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95 a II. ÚS 80/99). Aj z rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Beian v. Rumunsko zo 6. decembra 2007 vyplýva, že rozdielna judikatúra v skutkovo rovnakých, prípadne podobných veciach je prirodzenou súčasťou vnútroštátneho súdneho systému (v zásade každého súdneho systému, ktorý nie je založený na precedensoch ako prameňoch práva). K rozdielnej judikatúre prirodzene dochádza aj na úrovni najvyššej súdnej inštalácie. Z hľadiska princípu právnej istoty je ale dôležité,

aby najvyššia súdna inštancia pôsobila ako regulátor konfliktov judikatúry a aby uplatňovala mechanizmus, ktorý zjednotí rozdielne právne názory súdov v skutkovo rovnakých alebo podobných veciach. Prijatie zjednocovacieho stanoviska najvyššieho súdu má právny význam aj v tom, že od tohto momentu požiadavka právnej istoty vyžaduje od senátov toho-ktorého kolégia najvyššieho súdu, aby pri nezmenenej právnej úprave toto stanovisko rešpektovali a z neho pri posudzovaní správnych žalôb v identických alebo obdobných prípadoch vychádzali, hoci aj v rozpore so svojimi rozhodnutiami z obdobia pred prijatím predmetného stanoviska.

47. Takto treba chápať aj uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Sžf 87/2015 zo 14. februára 2017 publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (vo veciach správnych) 6/2018 pod č. 57/2018, z ktorého vyplýva, že *„V prípade, že správny orgán vydal napadnutý úradný list vo forme výzvy na vrátenie finančných prostriedkov poskytnutých podľa zákona č. 528/2008 Z. z. o pomoci a podpore poskytovanej z fondov Európskej únie v znení neskorších prepisov, nemohol správny orgán zároveň uplatniť svoju rozhodovaciu právomoc, nakoľko tu absentuje donucovacia zložka výkonu verejnej moci. Ide totiž len o výzvu na dobrovoľné plnenie oznámenej (nie uloženej) povinnosti na základe zistených (iba tvrdených) skutočností, na ktoré v napadnutom uznesení poukázal najvyšší súd.“*

48. V danom prípade preto niet žiadnej spojitosti medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a namietaným porušením základných práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, čl. 36 ods. 1 a 2 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky aj v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

49. Z napadnutého uznesenia najvyššieho súdu rovnako nemožno vyvodit' nič, čo by signalizovalo, že by ním mohlo dôjsť k nepripustnému zásahu do základného práva sťažovateľky podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu, preto ústavný súd z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť aj v tejto časti.

50. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľky uvedenými v petite nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo. Bezpredmetným bolo aj rozhodnutie ústavného súdu o odklade vykonateľnosti napadnutého uznesenia krajského súdu a napadnutého uznesenia najvyššieho súdu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. apríla 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu